

16.5.2018

Asia/32

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 23.04.2018 § 244

HEL 2017-010602 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Mirita Saxbergin aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Hilkka Tapiolinna, vs. kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36185
hilkka.tapiolinna(a)hel.fi

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 16.01.2018 § 10

HEL 2017-010602 T 00 00 03

Lausunto

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta antoi asiasta seuraavan lausunnon:

Mirita Saxberg on yhdessä 28 muun kaupunginvaltuutetun kanssa tarttunut tärkeään ja ajankohtaiseen asiaan, eli lasten ja nuorten harrastamiseen ja liikkumiseen. He esittävät valtuustoaloitteessaan, että Helsingin kaupunki sisällyttää ylä- ja ala-asteikäisten lasten ja nuorten koulupäiviin valinnaista ja vapaaehtoista harrastustoimintaa, jonka järjestämiseen osallistuvat kolmannen sektorin taide- ja kulttuuritoimijat, kirjastot, liikunta- ja nuorisojärjestöt ja muut yhteistyötahot. Aloitteen tekijät tukeutuvat pormestarin esitykseen Helsingin kaupunkistrategiaksi vuosille 2017–2021, jossa todetaan, että ”Helsingin päämäärä on, että jokaisella lapsella ja nuorella on harrastus” ja ”lapsia ja nuoria liikutetaan yhä enemmän kiinteänä osana heidän arkeaan varhaiskasvatuksessa ja kouluissa.”

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta pitää kannatettavana sitä, että harrastustoiminnan järjestämistä yhdessä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa osana koulupäivää lisätään. Laajamittainen harrastustoiminnan lisääminen kouluissa ja siirtyminen kohti kokonaiskoulupäivän mallia

edellyttäisi lisäresursseja ja koko harrastustoiminnan kentässä tapahtuvaa kulttuurista muutosta.

Muutokset koulun ja harrastustoiminnan käytänteissä aloitteessa esitettyyn suuntaan eivät tapahdu nopeasti, sillä ne edellyttävät merkittävää muutosta koulujen toimintatavoissa ja toimintakulttuurissa. Harrastusten lisäämisessä koulupäivää tulee edetä vaiheittain. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala vahvistaa ja lisää omilla toimillaan koulupäivän jälkeen toteutettavaa harrastustoimintaa. Koulun yhteydessä toteutettu harrastustoiminta on tärkeää, mutta myös koulujen ulkopuolella tapahtuvalla harrastustoiminnalla on merkittävä arvo.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta katsoo, koulupäivään kytkeytyvää harrastustoimintaa tulisi lisätä erityisesti perusopetuksen alemmilla luokka-asteilla. Yläkouluikäiset nuoret hyötyvät siitä, että Helsingissä matka harrastuksiin ei ole pitkä ja voi useimmiten tapahtua julkisen liikenteen avulla. Laajaa ja myös koulun ulkopuolinen harrastustarjonta on vanhempien nuorten etu. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta pitää strategian päämäärää, että jokaisella lapsella ja nuorella on harrastus, tärkeänä.

Suomessa lasten ja nuorten harrastamisen nykytila kokonaisuudessaan on varsin myönteinen. Suomen nuorisoyhteistyö Allianssi ry:n julkaisun "Nuorista Suomessa" (2016) mukaan 89 prosentilla lapsista ja nuorista on jokin harrastus. Harrastavien nuorten määrä on kasvanut vuodesta 2013. Myönteistä on myös se, että liikunnan suosio on kasvussa. Vuoden 2016 Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimuksen mukaan nuorista 91 prosenttia sanoo harrastavansa jotain liikuntaa. Teini-iässä osa nuorista lopettaa liikuntaharrastuksen, mutta 20 ikävuoden jälkeen liikuntaa harrastavien nuorten osuus ikäluokasta jälleen kasvaa.

Perheen koettu taloudellinen tilanne heijastuu liikunta-aktiivisuuteen Suomessa erityisen selkeästi. Hyvin toimeentulevien perheiden pojat liikkuvat noin yhdeksän prosenttia ja tytöt noin kuusi prosenttia yleisemmin kuin heikosti toimeentulevien perheiden nuoret. Sekä nuorisoyhteistyö että liikuntapalvelut ovatkin lisänneet merkittävästi matalan kynnyksen liikuntamahdollisuuksia (esimerkiksi FunAction, EasySport, Nutafudis).

Liikuntapalveluissa (aiemmin liikuntavirasto) aloitteessa esitettyyn tavoitteeseen on vastattu vuodesta 2010 lähtien matalan kynnyksen EasySport- ja FunAction-liikuntapalvelumallien avulla. Palveluiden kehittäminen käynnistettiin Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmakaudella 2009-2013, jolloin tavoitteena oli tehdä liikunnan harrastaminen mahdolliseksi kaikille peruskouluikäisille lapsille helpolla ja edullisella tavalla.

Palveluiden kehittämisessä kiinnitettiin huomiota mm. seuraaviin seikkoihin: Liikuntapalvelun tulisi olla tasoltaan sellaista, että ryhmiin on mahdollista osallistua minkälaisilla liikuntataidoilla ja valmiuksilla tahansa, ja liikunnanohjauksen luonteen tulisi olla leikkimielistä - turhaa suorituskeskeisyyttä haluttiin välttää. Lisäksi palvelun tulisi löytyä läheltä lasta, lapsen ja nuoren omasta arkisesta elinpiiristään. Suurin osa palvelusta päädyttiin näin ollen järjestämään joko koulun liikuntasaleissa tai koulujen läheisyydessä sijaitsevissa liikuntapaikoissa.

EasySport- ja FunAction-liikuntaryhmät tarjoavat nykyään yhteensä yli 65 eri lajivaihtoehtoa. Alakouluikäisille suunnatun EasySport-toiminnan puitteissa viikoittaisia liikuntaryhmiä järjestetään tällä hetkellä n. 150, ja toimintaan osallistuu yli 3 500 lasta yhden toimintakauden aikana. Liikuntakertoja vuoden aikana kertyy noin 45 000 kertaa. Liikuntaryhmiä järjestetään vaihtelevasti lähes 40 eri koululla ja noin 30 muussa liikuntapaikassa.

Yläkoululaisille tarkoitettuja FunAction-tunteja järjestetään viikoittain noin 28 liikuntapaikassa, joista ainakin kuusi on kouluja. Nuoret ostavat ryhmiin osallistumisen oikeuttavia liikuntakortteja (20€/toimintakausi) yhden kauden aikana noin 350–400, ja vuonna 2017 liikuntakertoja kertyi yhteensä noin 27 922. Yläkoululaisille toteutettiin lisäksi koulupäivien aikana yhteensä 62 FunAction-demotuntia sekä Liikuntamyllyn Kick off -tapahtuma, jossa liikkui yhteensä 3 400 oppilasta opettajineen. Lisäksi Helsingin liikuntapalvelut ovat järjestäneet yhteistyössä Espoon ja Vantaan liikuntatoimien sekä Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen kanssa peruskoulun oppilaille suunnatun ”School Action Day” -tapahtuman. Tapahtuma on Euroopan komission aloitteesta järjestettävän European Week of Sport -teemaviikon päätapahtuma Suomessa, ja se järjestettiin tänä vuonna Vantaalla. Päivän aikana reilu 30 000 peruskoulun oppilasta pääsi kokeilemaan eri liikuntalajeja lajiliittojen ja liikuntajärjestöjen ohjauksessa.

Matalan kynnyksen palveluiden lisäksi liikuntapalveluissa on kohdenettu koulupäivän yhteydessä järjestettäviä palveluita liikunnallisen syrjäytymisen riskissä oleville oppilaille, kuten pidennetyn oppivelvollisuuden sekä nivelluokkien oppilaat. Lisäksi vuoden 2017 aikana palvelualueella on pilotoitu ulkopuolisella rahoituksella Move! -mittauksiin (Move! -mittaus on uuden opetussuunnitelman mukainen fyysisen toimintakyvyn mittausjärjestelmä, joka on kohdistettu viides- ja kahdeksaslukukalaisille oppilaille) kytkettyä KouluPT-toimintamallia, jonka tarkoituksena on tarjota henkilökohtaista liikuntaneuvontaa ja ohjausta niille yläkoulun oppilaille, joiden fyysinen toimintakyky tai liikuntataidot tuntuvat riittämättömiltä. Aloite KouluPT:n tapaamisesta voi tulla koulun henkilökunnalta, kouluterveydenhoitajalta, oppilaan vanhemmalta tai oppilaalta itseltään. Palvelun kehittämiseksi rakennetaan parhaillaan toimivaa pal-

veluohjausketjua koulun, kouluterveydenhuollon ja liikuntapalvelun välille.

Mainittujen palvelujen lisäksi liikuntapalvelut ovat yhdessä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa jalkauttaneet Liikkuva koulu -ohjelmaa helsinkiläisiin peruskouluihin vuodesta 2012 lähtien niin ikään ulkopuolisella rahoituksella. Vuoden 2016 päättyessä kaikki kaupungin peruskoulut olivat rekisteröityneet mukaan ohjelmaan, ja syksyllä 2017 ohjelman pilotointi on käynnistetty myös toisella asteella.

Varhaiskasvatuksen kanssa tehtävä yhteistyö on resurssien puutteen vuoksi vasta aluillaan. Liikuntapalvelut on kuitenkin kahtena edellisenä keväänä järjestänyt yhdessä varhaiskasvatuksen kanssa kaikille helsinkiläisille esiopetuksessa oleville lapsille kolmipäiväisen EasySport-liikuntatapahtuman Töölön Kisahallissa. Näiden kolmen päivän aikana Kisahallilla kävi liikkumassa arviolta noin 2300 esikouluikäistä lasta. Marraskuussa 2017 liikuntapalvelut valmistelivat yhdessä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa ulkopuolisen rahoituksen saamiseksi hankehakemuksen, jonka avulla olisi tarkoitus kehittää ”Liikkuvan arjen rakenteita varhaiskasvatuksessa”.

Kuluneiden vuosien aikana liikuntapalveluissa on panostettu helsinkiläisten liikuntaseurojen kanssa tehtävään hyvään yhteistyöhön monin eri tavoin. Yhteistyökumppaneille on mm. järjestetty ilmaista koulutusta, jonka tavoitteena on ollut edistää lasten ja nuorten liikunnan parissa vapaaehtoistyötä tekevien ohjaajien osaamista sekä ymmärrystä lasten ja nuorten liikunnan ajankohtaisista ilmiöistä.

Onnistuneen toiminnan järjestämisessä sujuva yhteistyö kasvatus- ja koulutus -toimialan kanssa on välttämätöntä. Mitä paremmin koulujen, liikuntaseurojen ja liikuntapalvelun välinen yhteistyö saadaan toimimaan, sitä paremmin kouluilla toteutettavat matalan kynnyksen liikuntapalvelut palvelevat kaupunkimme lapsia ja lisäävät heidän fyysisistä aktiivisuuttaan.

Helsingin kaupungin nuorisopalveluiden Hyvä vapaa-aika -hankkeessa (2013–2017, ks. vapari.munstadi.fi) on kehitetty ja tutkittu koulujen ja vapaa-ajan, erityisesti harrastuksiin ohjaamisen yhteistyötä. Nuoren koko yläkoulun ajan, eli noin 13–16-vuotiaana, luokalla oli oma nimetty nuoriso-ohjaaja. Hankkeessa harrastus määritellään säännölliseksi, mielihyvää tuottavaksi nuoren omaksi jutuksi. Hankkeessa ilmeni, että koulutila harrastuspaikkana houkuttelee sitä enemmän, mitä lähempänä nuoren kotipiiriä ja vapaa-ajan sosiaalisia suhteita se fyysisesti sijaitsee.

Kuitenkin koulussa järjestettyjä harrastustoimintoja vetovoimaisemmiksi osoittautuivat ammattimaisten harrastustoimijoiden järjestämät harras-

tukset, joita nuoret saivat kokeilla muualla kuin koulun alueella. Ohjaajien tuki lisäsi nuorten kaupungissa liikkumisen kykyjä ja taitoja käyttäen palveluita oma-aloitteisesti. Tuki lisäsi nuoren kaupunkipääomaa ja avasi maksuttomien harrastusmahdollisuuksien ovet konkreettisesti. Näin harrastukset tulivat nuorelle tutuksi ja nuoren oma harrastusvalinta mahdolliseksi ja merkitykselliseksi. Harrastusten järjestäminen pelkästään koululla ei olisi mahdollistanut tätä muun harrastamisen tuomaa elinpiirin laajentumista.

Esittelijä

nuorisosiainjohtaja
Mikko Vatka

Lisätiedot

Tytti Soini, liikunnansuunnittelija, puhelin: 310 87941
tytti.soini(a)hel.fi
Mikko Vatka, nuorisosiainjohtaja, puhelin: 310 71252
mikko.vatka(a)hel.fi

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 12.12.2017 § 139

HEL 2017-010602 T 00 00 03

Päätös

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Oppilaan päivä muodostuu aamutoiminnasta, opetuksesta, kerhoista ja iltapäivätoiminnasta. Harrastustoimintaa voidaan liittää osaksi koulupäivää koulupäivän aikana, ennen tai jälkeen koulupäivän. Harrastustoimintaa voidaan järjestää koulun kerhotoimintana tai ulkopuolisen tahon koulussa järjestämänä toimintana.

Kasvatuksen ja koulutuksen lautakunta pitää tärkeänä, että tunnustetaan harrastustoiminnan merkitys lasten ja nuorten terveille kasville ja kehitykselle. On tärkeää, että kaupungin eri hallintokunnat jatkavat jo olemassa olevaa yhteiskehittelyä yhdessä kaupallisten ja yleishyödyllisten toimijoiden kanssa harrastustoiminnan toimintaedellytysten turvaamiseksi.

Kaupungin toimialauudistus mahdollistaa uusien asiakaslähtöisten toimintamallien kehittämisen. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala on käynnistänyt yhdessä Kulttuuri ja vapaa-ajan toimialan kanssa kehittämis- ja yhteistyösuunnittelun, jonka tarkoituksena on löytää uusia toimintamuotoja koulupäiviin sisältyvän harraste- ja liikuntatoiminnan kehittämiseksi. Kehittämistyössä hyödynnetään jo olemassa olevia laajoja toimijaverkostoja ja viranomaisyhteistyötä.

Koulujen järjestämä kerhotoiminta on perusopetuslain ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaista toimintaa, joka kuuluu peruskoulun tehtäviin. Kaikille oppilaille suunnattu maksuton koulun kerhotoiminta on yksi keino, jonka avulla peruskoulu voi vähentää lasten ja nuorten välistä epätasa-arvoa. Yhtenä koulun kerhotoiminnan tavoitteena on lapsen ja nuoren pitkäjänteisen harrastuneisuuden herättäminen. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee erityisavustuksella koulujen kerhotoimintaa. Kerhotoiminnan tavoitteena on oppilaan koulupäivän kokonaisuuden tukeminen joustavilla kerhotoiminnan ratkaisulla. Kaikille Helsingin kaupungin kouluille annetaan kerhorahaa.

Kerhotoiminnan lisäksi Helsingin kaupungin kaikki peruskoulut ovat rekisteröityneet valtakunnalliseen Liikkuva koulu -ohjelmaan vuonna 2017. Liikkuva koulu -ohjelma on osa Suomen hallituksen osaamisen ja koulutuksen kärkihanketta. Tärkeässä roolissa on ollut järjestökentän kanssa yhteisten toimintamallien rakentaminen koulupäiviin. Koulujen tasolla tavoitteena on ollut auttaa ja tukea koulujen omia muutosprosesseja ja löytää erilaisia, kuhunkin kouluun sopivia liikkumista ja aktiivista oppimista tukevia ratkaisuja ja toimintamalleja. Helsingin toimintamalli jakautuu ennen ja jälkeen koulupäivän toimintaan, välituntitoimintaan sekä toiminnallisiin oppitunteihin. Osassa kouluista on myös tehty koulupäivään rakennemuutosta pidempien välituntien saamiseksi.

Kouluissa on nykyisellään jo nyt paljon kerho- ja harrastetoimintaa, mutta se perustuu koulujen aktiivisuuteen ja vapaaehtoisuuteen. Uusi opetussuunnitelma tukee aktiivisen ja toiminnallisen koulupäivän rakentamista yhdessä oppilaiden kanssa siten, että koulujen olosuhteet ja sisällölliset ainekokonaisuudet huomioidaan. Aamu- ja iltapäivätoiminta sekä kerhot antavat mahdollisuuden oppilaalle vapaaseen harrastumaiseen toimintaan ja harrastuksen löytämiseen. Monipuolinen harraste- ja kerhotoiminta tukee lasten ja nuorten tervettä kasvua, hyvinvointia ja oppimista. Helsingissä on hyvät mahdollisuudet rakentaa yhdessä kulttuuri- ja vapaa-aika toimialan kanssa harrastustoiminta osaksi koulupäivää. Koulupäivän jälkeistä harrastus- ja vapaa-ajan toimintaa koulun tiloissa kehitetään edelleen. Strategiakauden tavoitteena on kokeilla mallia, jossa jokaiselle koulupäivälle on saatavilla vähintään yksi vapaaehtoinen, ilmainen harrastustoiminta koulun tiloissa

Käsittely

12.12.2017 Ehdotuksen mukaan

Vastaehdotus:

Mirita Saxberg: Lisätään lausuntoon: "Jotta kaupunki voi tarjota mahdollisimman monipuolisia harrastusmahdollisuuksia koulupäivän välittömässä yhteydessä ja yhteistyössä kolmannen sektorin toimijoiden

kanssa, on selvitettävä näiden harrastustoiminnasta vastaavien tahojen resursointitarpeet, sekä edellytykset harrasteiden järjestämiseksi."

Mirita Saxbergin ehdotusta ei kannatettu, joten se raukesi.

Vastaehdotus:

Mirita Saxberg: Lisätään lausuntoon: "Jotta vapaaehtoisen harrastustoiminnan voidaan katsoa olevan koulupäivän välittömässä yhteydessä, olisi toimialan selvitettävä, miten lapset liikkuisivat koulun ja harrastuspaikan välillä, mikäli se ei sijaitse omalla koululla."

Mirita Saxbergin ehdotusta ei kannatettu, joten se raukesi.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Sara Törmänen, suunnittelija, puhelin: 310 86210
sara.tormanen(a)hel.fi
